

TEXT I CONTEXT.
EL CONCURS DE CINEMA AMATEUR «JULIUS»
(1987-1996)

MIQUEL PÉREZ I MAS
Universitat de Vic

Text and context. The «Julius» amateur film competition (1987-1996)

El «Julius» és un concurs de cinema amateur que fonamenta la seva singularitat en el fet de partir d'un text literari prefixat del qual els participants han de fer una adaptació audiovisual. En aquest article s'estudia la primera època del concurs: el seu origen, les diverses edicions en què es dugué a terme, les incidències que s'hi produïren..., i el context social i cultural que va contribuir a fer-ne un concurs amb unes característiques úniques que es concretaren en l'anomenat «esperit Julius», sorneguer, llibertari i surrealista.

Paraules clau: cinema, cinema amateur, *contracultura*, cultura popular.

The «Julius» is an amateur film competition whose originality lies in the fact that the works are based on a set literary text for which participants are to make an audiovisual adaptation. In this article the early history of the competition is studied: its origin, the various years it was held, the impact it had... and the social and cultural context that has contributed to making it a competition with the unique characteristics that make up what is called the «Julius spirit», ironical, anarchic and surrealist.

Keywords: cinema, amateur film, *counterculture*, popular culture.

La primavera de 2003, setze anys després del seu inici, Cineclub Vic va recuperar els premis «Julius», el concurs de cinema amateur més significatiu d'Osona, que havia estat creat setze anys abans per «Ull Cluc», un informal i singular col·lectiu cinèfil vigatà. Però ja no es tractava del mateix esdeveniment. Només un fil tènue connectava els dos concursos: l'advocació del premi a un «sant» que traspassava generacions cinèfiles –Groucho Marx–, i l'especialització monogràfica del concurs lligat a un text literari previ, del qual els participants han de fer una adaptació audiovisual. Aquesta adaptació pot ser tan lliure com es vulgui, però ha de mantenir evidents punts de contacte amb el text escollit el qual ha de ser pauta o referència inexcusable de la ficció. Aquí acaben totes les similituds. Ni els organitzadors són els mateixos –per bé que hi hagi una certa continuïtat generacional–; ni el format audiovisual és el mateix –el super-8, abans; ara, qualsevol format de vídeo digital, tot i que això no és una exigència del concurs–; ni els premis són els mateixos; ni el tipus de jurat; ni la col·laboració amb les institucions. I, per descomptat, el famós «esperit Julius», sorneguer, llibertari i surrealista, brilla per la seva absència durant el temps en què una treballada organització té cura del desenvolupament del concurs: seleccionant els films; acompanyant un jurat format en part per professionals; preparant esdeveniments culturals i espectacles paral·lels, i assegurant el bon ritme d'unes projeccions que han reunit en

l'edició de 2004 més de mil espectadors en les quatre sessions celebrades a l'Auditori Marià Vila-d'Abadal d'El Sucre. Ara és, per tant, un bon moment per mirar enrere i fer la valoració de la primera època d'un concurs únic en les seves característiques, que va néixer i créixer a contracorrent del *diktat* tecnològic i que per aquest mateix *diktat* va desaparèixer, deixant un notable llegat expressiu.¹ I també funcional. Doncs, cal no menystenir la funció formadora del concurs en uns anys en què les escoles de cinema, les facultats de comunicació audiovisual i els centres de formació en tecnologies de la imatge es trobaven en un estat força incipient.²

Pel que fa al context històric, el naixement del «Julius» cal relacionar-lo amb un dels ingredients ideològics i culturals de la transició menys considerats a Osona i, en general, a tot arreu: la influència de l'anomenada «contracultura» o moviment antiautoritari. Quan la «contracultura» va perdre beligerància –després d'un primer moment de confrontació amb les organitzacions polítiques antifranquistes a les que es va oposar reclamant un canvi vital i cultural a més de polític–, el moviment antiautoritari es va convertir en un ferment vital i actitudinal que va recórrer transversalment els sectors joves de les organitzacions polítiques d'esquerra, les entitats culturals i, en general, els sectors juvenils més dinàmics de la ciutat.³ Alguns dels moments més significatius d'aquestes actituds a Osona durant la segona meitat dels anys setanta, serien, sense ànim d'exhaustivitat: els festivals de «música insòlita»; ; la cursa cicloturística amb disfresses, coneguda com la «Vic-Bojons»; el «Periple pantaner», o descens pel riu Ter fins al pantà de Sau amb embarcacions artesanals, o, el més delirant de tots, el «Cafè-Solàrium-Concert», que va convertir la plaça del Mercadal de Vic en una platja amb sorra, casetes de bany i un mar pintat en un immens teló que anava de part a part del sorral, i que va culminar amb la proclamació de la Pubilla del Meder: un garrí que va ser passejat en barca pel riu i després en carro per sota les voltes de Plaça.

En aquest context el «Julius» se situa com el «cant del cigne» d'aquestes activitats socials trencadores amb la tradició i els costums, en un moment –la segona meitat dels anys vuitanta–, en què, deixatades, han perdut la virulència dels primers anys i han estat, per dir-ho d'alguna manera, assimilades. Com ho prova el fet que els principals impulsors del concurs fossin comerciants de llarga tradició o treballadors d'un sector tan sensible als aspectes formals i a les actituds personals com ho és la banca.

1. Cent vint-i-nou pel·lícules, un vídeo, una vintena d'espots i un nombre similar de cartells. SERRAT, Antoni. *El Diari d'en Julius. De qui, quan, com, on i per què va succeir tot*. Vic: Biblioteca Joan Triadú, 2004. [Mecanoscrit]

2. Respecte això, és interessant de constatar la significativa nòmina de concursants que han treballat o treballen professionalment en diferents especialitzacions del camp audiovisual: Montse Albàs, Jordi Campàs, Toni Casassas, Deborah Chambers, David Cunill, Jordi Crusats, Quim Crusellas, Xevi Domínguez, Toni Galobardes, Carles Ganyarull, Lourdes Guiteras, Miquel Pérez, Joan Puigdollers, Santi Ricart, Xevi Vila, etcètera.

3. Una primera síntesi de l'aportació del moviment antiautoritari a Osona es troba a «La contestació al marge del sistema opositor de l'Assemblea de Catalunya. El moviment "contracultural" o antiautoritari». A: BERNAD, Robert; BURGAYA, Josep; FIGUEROLA, Jordi. *L'Assemblea de Catalunya. La lluita antifranquista a Osona*. Vic: Eumo Editorial, 1999, p. 365-385. També, encara que de manera no sistematitzada, a: MACIÀ, Miquel. *Entre la boira i el desencís. La transició política a Vic (1970-1980)*. Vic: Edicatsa, 1988.

Orígens

El premi «Julius» va néixer l'any 1987 quan, després d'assistir a una projecció del film *El nombre de la rosa* (Jean-Jacques Annaud, 1986)⁴ –una notable adaptació cinematogràfica de la novel·la homònima del semiòleg, medievalista i escriptor italià Umberto Eco– al cinema Vigatà, un parell d'amics cinèfils que es trobaven sovint a l'*Snack* –Miquel Bofill, comerciant, i Jordi Crusats, fotògraf–, iniciaren una discussió sobre el muntatge d'una escena del film que es produeix a la biblioteca (*scriptorium*) de l'abadia. Sorgiren moltes idees diferents i aviat la discussió derivà genèricament cap a la complexitat de les adaptacions cinematogràfiques. La discussió es perllongà i Crusats va proposar la idea de crear un concurs consistent en la realització d'un curtmetratge cinematogràfic a partir d'un text literari triat prèviament. Altres amics s'afegiren posteriorment a la idea i un d'ells, Antoni Serrat, empleat de banca, tingué cura de redactar unes bases d'esperit anàrquic i contracultural⁵ que va sotmetre a l'aprovació de la resta d'amics. La convocatòria del premi anava a càrrec d'una autoanomenada Associació de crítics, autors cinematogràfics i cinèfils de la ciutat de Vic, que s'aplegaren sota la denominació d'Ull Cluc del clic-cluc-clac, que combinava irònicament onomatopeies sonores de la càmera (fotogràfica) i la claqueta, amb referències indirectes al cinema amateur⁶ i al cinema de Dziga Vertov⁷ de qui s'havia vist el seu *L'home de la càmera* (1929) a la pantalla de Cineclub Vic.⁸

El concurs rebé el nom de «Julius» en honor del còmic Julius Henry Marx, de nom artístic «Groucho». L'actitud vital dels Germans Marx era d'un egoisme brutal però innocent. No volien fer mal a les persones del seu voltant però tampoc tenien gaires manies per aprofitar-se'n, i acabaven indefectiblement ajudant el més dèbil de la ficció encara que sense proposar-s'ho, com una mostra de feblesa inevitable. En aquest esquema, Groucho, caracteritzat de banquer pollós, era un personatge que ridiculitzava fins a la subversió la figura del capitalista –amb levita, ulleres i puro inclosos– des d'un punt de vista més formal que ideològic. Amb un humor bàsicament oral, Groucho era l'«intel·ligent» de la colla i el preferit dels adults, mentre que el «pallaso» Harpo, el mut, era preferit pels infants.⁹ Chico, per la seva banda, caracteritzat com a llatí, hi feia el paper d'un pervers afortunadament incompetent. Treballant infatigablement per a no treballar, duien

4. Algunes versions daten l'origen del «Julius» un any abans, el 1986 (SERRAT, A. *Op. cit.*). Tanmateix, la projecció d'*El nombre de la rosa* es va fer al cinema Vigatà els dies de l'1 al 4 de maig de 1987 (*Ausona* [Vic], (30-4-1987); *El 9 Nou* [Vic], (30-4-1987), p. 43).

5. Vegeu «Bases dels Premis "Julius" de l'any 1987», a l'annex d'aquest article.

6. Els afeccionats acostumen a filmar aclucant l'ull que no apliquen al visor, mentre que els càmeres professionals mantenen els dos ulls oberts per poder veure on es dirigeixen quan es mouen.

7. Cineasta soviètic d'avantguarda, va fundar el grup *Kino-Glaz* (Cine-ull) dedicat a la creació de documentals de marcat caràcter artístic. Fent una parafrasi marxiana Vertov havia declarat: «El cinema de ficció és l'opi del poble».

8. El 16-6-1985. VIVET, Josep M. A.; PONCE, Santi; YLLA-CATALÀ, Josep. *La pel·lícula del Cineclub. Un capítol de la història de Vic (1958-2000)*. Vic: Eumo Editorial, 2000, p. 209. Cineclub Vic es va caracteritzar durant els anys vuitanta per una programació radical i avantguardista. Per a un estudi de la programació de Cineclub Vic, vegeu PÉREZ MAS, Miquel. «Anàlisi de la programació». A: PONCE, S.; YLLA-CATALÀ, J. *Op. cit.*, p. 141-184.

9. I pels surrealistes, pel seu «innocent» furor destructiu.

a la pràctica una activitat tan inútil com frenètica i destructiva¹⁰ i un humor irreverent i surreal. Dues característiques, aquestes darreres, que van ser assumides sistemàticament pels organitzadors del «Julius» i convertides en categoria sota la denominació de «l'esperit Julius».

La creació del concurs va tenir de bon començament una voluntat lúdica, per «passar-nos-ho bé, sense cap pretensió [...] i fer pel·lícules segons les nostres possibilitats», en paraules d'Antoni Serrat.¹¹ Per això, els organitzadors del «Julius» sempre van defugir la col·laboració amb les institucions, sobretot amb l'Ajuntament, o «dependre de cap entitat ni demanar subvenció a ningú».¹²

Com a elements característics del concurs caldria esmentar l'obertura del certamen a totes les propostes fílmiques que s'hi presentessin, la qual cosa es va concretar en la negativa permanent a tot el que fos selecció prèvia. I l'especialització en el format cinematogràfic de super-8, tot i que les bases del primer concurs acceptaven tots els formats –8 mm, 16 mm, 35 mm, i fins i tot el «70 mm (parabellum)»– i el vídeo, però s'oblidaven del super-8.¹³ En la pràctica, tothom hi va utilitzar sempre aquest darrer format, excepte en la primera edició en què hi va participar un curt en vídeo, suport que després va ser explícitament refusat. Finalment, la darrera característica, i la més representativa, era la temàtica monogràfica del concurs en el qual s'havia de fer una adaptació fílmica a partir, normalment, d'una base literària. L'elecció d'aquesta es feia per votació majoritària entre els assistents a una reunió del col·lectiu, d'un any per l'altre.

Pel que fa als premis, inicialment se'n crearen deu: el «Gran Premi Julius», al millor film; el premi «Pitet de Bava», a la pel·lícula més votada pel públic; el premi «Folch i Torres», a la millor adaptació; el premi «Orson Welles», al millor muntatge; el premi «Lluíiiiis», a la millor fotografia; el premi «Mr. Belvedere», a la pel·lícula més simpàtica;¹⁴ el premi «Jaume Esteve»,¹⁵ al millor actor o actriu; el premi «Gramòfon Dolby Stereo», a la millor banda sonora; el premi «Juan de Andrade»,¹⁶ a la pel·lícula menys votada pel jurat, i el premi «Corín Tellado», a la pel·lícula més desgraciada, és a dir, que hagués hagut de fer front a més dificultats o contratemps per tirar endavant. Aquests dos últims premis van desaparèixer després de la primera edició per la mala sensació que creaven als premiats. El «Juan de Andrade» va ser substituït, en la segona edició, pel premi «Volver a

10. Que se sintetitza magistralment en la seva expressió més coneguda: «¡más madera!» (*Los Hermanos Marx en el Oeste*, Edward Buzzell, 1940).

11. COROMINA, Antoni. «La penya “Ull cluc de clic-cluc-clac” o la passió pel cinema». *El 9 Nou* [Vic], (1-12-1989), p. 26.

12. MOLIST, Mercè. «La 3^a. edició dels premis “Julius” de cinema ja és a punt». *La Marxa* [Vic], (1-12-1989), p. 26.

13. «Bases del premi Julius de l'any 1987». A: PONCE, S.; YLLA-CATALÀ, J. *Op. cit.*, p. 106. També en un annex al final d'aquest mateix article.

14. En referència al crític cinematogràfic Jaume Figueras i a la seva secció del mateix títol de la revista *Fotogramas*.

15. Catalanització del nom de l'actor nord-americà James Stewart.

16. En realitat havia de ser Jaime de Andrade, pseudònim utilitzat pel general Franco en el guió del film *Raza* (José Luís Sáenz de Heredia, 1941).

empesar» [sic],¹⁷ que també va desaparèixer en la següent edició. En comptes d'aquests se'n crearen d'altres de més afortunats, com el premi «Olivia novia de Popeye el Marino the Sailor» [sic], curiosa denominació redundat que va anar experimentant canvis al llarg del concurs i que premiava el millor actor o actriu secundaris; o el premi «Bis-B», introduït pel jurat en la tercera edició i que tingué diverses atribucions en funció de cada jurat. Més endavant es crearen els premis al millor esport i al millor cartell. Tots aquests premis no tenien dotació econòmica sinó que consistien en trofeus que la majoria de vegades estigueren fets pels mateixos organitzadors, els quals, després d'entrenar-se en el muntatge artesanal del super-8, demostraren una gran habilitat manual.

Primera edició (1987)

La primera edició dels premis «Julius» es va dur a terme el dia 7 de desembre de 1987, a la sala modernista del Casino de Vic. El text literari sobre el qual s'havia de fer la versió cinematogràfica era el conte de Pere Calders «L'esperit guia», un conte protagonitzat per un fantasma i publicat a *Cròniques de la veritat oculta* (1955). Es presentaren a concurs cinc produccions, quatre en format cinematogràfic de super-8 i una producció en vídeo, en format VHS.¹⁸ El jurat estava format pels mateixos organitzadors que eren al mateix temps concursants, els quals, en votació secreta,¹⁹ es repartiren els deu premis previstos. En principi s'havia previst que tots els participants tinguessin premi: «cada participant s'endurà un record de l'acte, ja que més que una competició [el "Julius"] és una mostra del cinema que es pot fer aquí amb pocs mitjans»,²⁰ la qual cosa era possible ja que el nombre de premis doblava el de participants. Finalment, però, els deu premis es repartiren entre tres films, quedant-ne dos sense rebre cap distinció. Els premis s'atorgaren de la següent manera:

L'esperit guia, de Jordi Crusats, va ser el gran guanyador de la primera edició emportant-se sis dels deu premis: el «Gran Premi Julius», al millor film; el premi «Pitet de Bava», atorgat pel públic; el premi «Orson Welles», al millor muntatge; el premi «Gramòfon Dolby Stereo», a la millor banda sonora, i el premi «Lluíiiiiis», a la millor fotografia. Un actor del mateix film, Pep Simon, va endur-se el premi «Jaume Esteve» al millor actor/actriu.

L'esperit guia, d'Ernest Altés, va endur-se els premis «Folch i Torres» a l'adaptació més original i el premi «Mr. Belvedere» a l'obra més simpàtica.

Salvador Valdeoriola, que hi presentava la producció *L'esperit guia* en suport vídeo (VHS), tingué molts problemes atesa l'escassa capacitat de postpro-

17. *Volver a empezar* (José Luís Garcí, 1982), primera pel·lícula espanyola que aconseguí un Oscar.

18. Va ser la primera i última vegada que una pel·lícula a concurs es va fer en vídeo. Tota la resta de films en concurs fins al final de la primera època, l'any 1996, es van fer en suport cinematogràfic de super-8.

19. ALTARRIBA, Dolors. «Es presenten cinc pel·lícules al primer premi "Julius" a Vic». *El 9 Nou* [Vic], (11-12-1987), p. 48.

20. «El premi Julius de cinema s'entrega avui». *El 9 Nou* [Vic], (7-12-1987), p. 26.

Jordi Crusats rep el primer «Julius» a l'escenari de la sala d'actes del Casino de Vic (1987).
Foto: Francesc Jiménez.

ducció que tenien en aquell moment els formats domèstics de vídeo.²¹ Va rebre els premis «Juan de Andrade» a la pel·lícula menys votada pel jurat i el premi «Corín Tellado», a la pel·lícula més «desgraciada».²²

Quedaren sense guardó els films:

L'esperit guia, de Toni Garcia.
L'esperit guia, d'Antoni Serrat.

La sessió del Casino va ser un èxit i els organitzadors i concursants es van veure sorpresos per un públic molt més nombrós del que preveien. La sessió va ser presentada per Antoni Serrat i, abans de la projecció dels films, el poeta Víctor Sunyol va fer una breu presentació del conte i del seu autor. El públic s'ho va passar molt bé i tot plegat va estimular els organitzadors a donar continuïtat al concurs i convertir l'esdeveniment en una cita anual.

21. A més, la no disponibilitat d'un projector de vídeo, molt escassos i de poca qualitat en aquell moment, féu que s'hagués de reproduir en un receptor de TV. Un sistema totalment inadequat per a les dimensions de la sala del Casino.

22. Aquests dos premis, que tenien connotacions negatives, no es van donar en cap més edició.

Segona edició (1988)

La segona edició del premi «Julius» es basà en el conte *El fet*, de l'autor polonès Slawomir Mozrec. En aquest, una dona confessa a un capellà el descobriment que el seu marit, amb qui porta molts anys casada, és en realitat... de plàstic. S'hi presentaren sis versions del conte, una més que en la convocatòria anterior, totes elles en suport cinematogràfic de super-8. La projecció dels films a concurs es féu el dissabte 10 de desembre de 1988 al Casino de Vic, l'entitat que des d'un bon principi acollí el premi –no només s'hi feien les projeccions, sinó també les rodes de premsa, els passis per al jurat i totes les reunions del col·lectiu organitzador²³ i de la qual alguns membres fundadors n'eren també associats.

Una novetat d'aquest any fou la realització de cartells per anunciar els films que participaven en el concurs i que s'exposaren en el vestíbul de la sala de projecció del Casino. No tots els participants van fer cartell, el film guanyador, per exemple, no en féu i en comptes de cartell exposà fotografies del rodatge.

A diferència de la primera edició en la qual el jurat estava format pels mateixos concursants, en la segona es va optar per triar un jurat independent. En la roda de premsa en què es presentà el segon certamen els organitzadors es referiren, amb la ironia emprada habitualment en les rodes de premsa del concurs, a «un jurat de professionals del cinema secret».²⁴ En realitat, però, el jurat estigué compost per persones prou conegudes en els ambients culturals vigatans, amb l'afegit d'un crític de cinema. Els membres del jurat eren els següents: Miquel Bofill, un dels fundadors del «Julius»; Andreu Roca, en representació de Cineclub Vic;²⁵ Víctor Sunyol, poeta; Joan Furriols, escultor, i Quim Vilarrasa, crític cinematogràfic d'*El 9 Nou*. El jurat, que s'acostumava a reunir en els primers anys en la botiga de vins de Miquel Bofill «enmig de tastets de Beaujolais novell»,²⁶ va redactar una acta en la qual s'acompanyava cada film premiat amb comentaris informals i divertits, en la línia humorística i desenfadada del concurs.

El segon concurs va repartir nou premis per a un total de sis films:

Blandy Blub, de Miquel Pérez i Joan Puigdollers, que fou presentada pel jurat com «una comèdia catalana feta per un director barreja de Lubitsch i Almodóvar»²⁷ i que aconseguí el «Gran Premi Julius» i el premi «Pitè de Bava».

El fet, d'Antoni Serrat, presentat com «un nou Hitchcock comarcal», aconseguí el premi «Orson Welles».

Seqüències, de Jordi Crusats, guanyà els premis «Gramòfon Dolby Stereo» i «Lluíiiiiis».

23. Excepte les primeres, prèvies a la formació del col·lectiu, que es feren a l'*Snack* (COROMINA, Antoni. «La pena "Ull cluc de clic-cluc-clac" o la passió pel cinema». *El 9 Nou* [Vic], (1-12-1989), p. 26).

24. «Dissabte es lliuren els premis "Julius" de cinema a Vic». *El 9 Nou* [Vic], (9-12-1988), p. 33.

25. ALTARRIBA, Dolors. «Sis films per a un "home de plàstic"». *El 9 Nou* [Vic], (12-12-1988), p. 14. També hi era com a representant de l'entitat que acollia el certamen, el Casino de Vic, de la junta del qual n'era membre. Més endavant en serà president.

26. Conversa amb Miquel Bofill i Antoni Serrat (Vic, 12-12-2004).

27. ALTARRIBA, Dolors. *Ibid.* [i següents], de l'acta del jurat.

Miquel Pérez i Joan Puigdollers recullen el «Julius» lliurat per Carme Torrents sota l'atenta mirada del presentador Antoni Coromina (1988). Foto: Jordi Puig.

El fet, de Toni Garcia, presentat pel jurat com un «genuí representant del cinema *verité*», aconseguí el premi «Mr. Belvedere».

La ràdio, de Salvador Valldeoriola, presentat pel jurat com «potser un nou Antonioni?», va ser distingit amb el premi «Folch i Torres».

El fet, d'Ernest Altés, qualificada pel jurat com a «cinema de l'est, rus o japonès», va aconseguir el premi de nova creació «Volver a empesar».²⁸

Sílvia Capdevila va aconseguir el premi «Jaume Esteve» al millor actor/actriu per la seva interpretació en el film de Toni Garcia, *El fet*.

El lliurament de premis fou presentat pel periodista i escriptor vigatà Antoni Coromina, el qual va llegir també l'acta del jurat. Els trofeus foren realitzats per alumnes de l'Escola d'Arts i Oficis Artístics de Vic en una línia més escultòrica que objectual. En el mateix acte s'anuncià també el conte en què s'haurien de basar els films per al concurs de l'any següent que resultà ser *El captaire d'ànimes*, de Giovanni Papini.

El segon concurs «Julius» fou considerat unànimement un gran èxit, no tant per la participació de films a concurs, un de més que en l'edició de l'any anterior,

28. Aquest premi era l'equivalent del «Corín Tellado» del primer concurs i, com aquell, tampoc no es va tornar a concedir en cap altra edició.

sinó per la multitudinària assistència d'espectadors –en funció de les dimensions de la sala, d'un aforament màxim de cent cinquanta persones–, que va obligar a fer dos passis dels films per encabir tot el públic assistent. Pel que fa a la qualitat artística de les pel·lícules presentades, el públic va destacar-ne una millora en la qualitat tècnica dels films,²⁹ dins de les limitacions artesanals que imposava el format de super-8. També hi va apreciar una major llibertat en les adaptacions, la qual cosa redundava en una major varietat en els films presentats.

Tercera edició (1989)

La tercera edició dels premis «Julius» va estar marcada per la polèmica. El «Julius» havia nascut com un concurs informal i gens seriós, en el qual els premis eren el menys important i tenien únicament un valor testimonial. Però la participació creixent any rere any i l'èxit general del concurs van fer que progressivament l'aspecte competitiu anés prenent cada vegada més volada. Un dels llocs on més es reflectia aquesta qüestió era en la composició del jurat. El del primer any estava format pels mateixos concursants. En el segon any ja es trià un jurat independent. En això el «Julius» es normalitzava i apuntalava l'aspecte competitiu. La controvèrsia del tercer concurs es produí en ser contestada per una part del públic la decisió del jurat de premiar el film d'Esteve Sunyol amb quatre guardons entre els quals hi figuraven el «Julius», el més important, i sobretot un de nou –el premi «Bis-B» al personatge més reeixit– que va decidir introduir el jurat pel seu propi compte. Que un jurat atorgui accèssits, declari desert un premi o decideixi compartir-lo entre diversos concursants és d'una normalitat incontestable, si les bases del concurs ho permeten. Un jurat pot suggerir també als organitzadors la creació d'un nou premi, però allò que ja no és tan normal és que un jurat decideixi crear i atorgar allà mateix un premi nou, no previst en les bases del concurs.³⁰ És clar que el «Julius» era una cosa diferent i el seu tarannà anàrquic i enemic de les reglamentacions permetia tirar pel dret. Però la polèmica que es produí en la tercera edició indicava que concursants i públic es prenién el concurs de manera molt més seriosa del que els mateixos organitzadors pensaven.

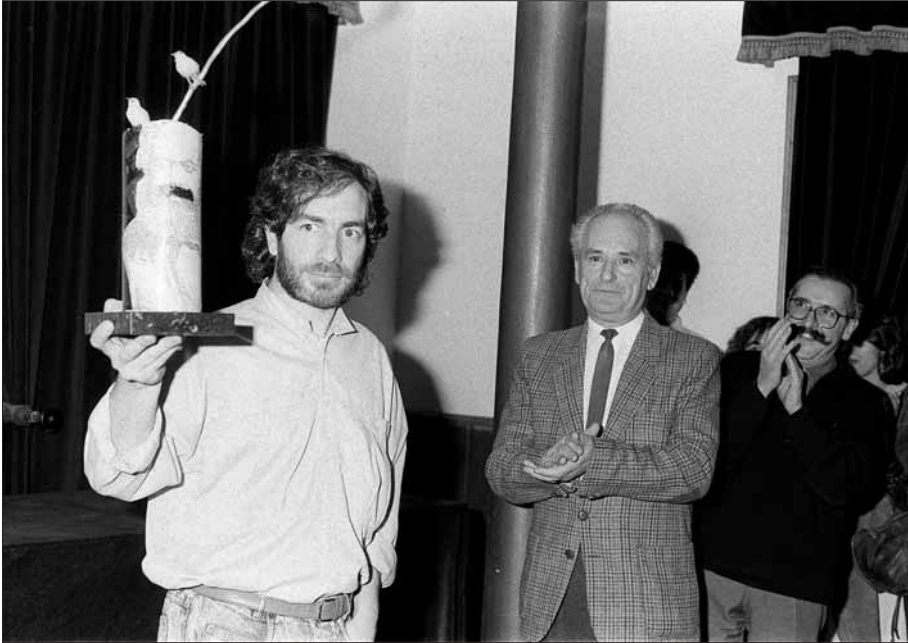
L'objecte de la polèmica era un film qualificat pel jurat i la premsa d'experimental o avantguardista.³¹ En realitat es tractava d'un film d'estètica minimalista, en un moment en què el minimalisme ja feia uns quants anys que havia perdut la seva consideració d'art experimental.³² En qualsevol cas, i més enllà de la fortuna estètica del film, allò que va crear més malestar entre els concursants –i el públic–, era l'actitud del jurat en inventar-se un premi no previst en les bases i atribuir-lo a la creació del millor personatge, un maniquí, amb el que això podia tenir de menysteniment o de provocació per a la resta d'actors que, aquests sí,

29. ALTARRIBA, Dolors. *Ibid.*

30. «Esteve Sunyol va guanyar quatre premis del Julius». *La Marxa* [Vic], (2-12-1989), p. 35.

31. ALTARRIBA, Dolors. «Esteve Sunyol guanya quatre dels onze premis del certamen "Julius"». *El 9 Nou* [Vic], (18-12-1989), p. 15.

32. Nascut als EUA en la dècada de 1950 com a resposta «industrial» a l'expressionisme abstracte, havia colonitzat d'ençà de la dècada de 1960 la resta de les arts, entre elles el cinema i la música.

Esteve Sunyol, guanyador de la tercera edició del «Julius» (1989). Foto: Sagi Serra.

havien hagut de treballar –ni que fos mínimament– en la creació dels seus personatges. Enmig de la protesta el jurat va ser titllat de provocador i frívol i els organitzadors, encara que dividits, van recolzar una decisió que ja donaven per suposat que crearia polèmica.³³

En aquesta edició, el text a partir del qual s'havien de fer els films era el conte de Giovanni Papini *El captaire d'ànimes*, en el qual un escriptor busca un home normal sobre el qual poder escriure. El jurat estava format per Miquel Bofill, del col·lectiu Ull Cluc; Pep Cerezo, fotògraf i càmera de TV i vídeo; Anna Palomo, crítica d'art d'*El 9 Nou*; Andreu Roca, membre de Cineclub Vic i de la junta del Casino; Quim Vilarrasa, crític de cinema d'*El 9 Nou*, i Jordi Casadevall, actor, que va presentar i conduir l'acte de lliurament de premis. Aquests es repartiren de la següent manera:

A n'imme Vulkaars, d'Esteve Sunyol, va aconseguir el «Gran Premi Julius», el premi «Folch i Torres», el premi «Etniomaricone» a la millor selecció musical,³⁴ i el premi «Bis-B», al personatge més reeixit.

33. Conversa amb Miquel Bofill i Antoni Serrat (Vic, 12-12-2004).

34. Una peça del músic minimalista Phillip Glass. Aquest premi, de denominació pluriofensiva, tampoc no es va tornar a donar més. [Els organitzadors del «Julius» van negar, en conversa amb qui subscriu aquest text, l'existència d'aquest premi amb aquesta denominació. Tanmateix, aquest premi està documentat en els articles esmentats d'*El 9 Nou* i *La Marxa* en les notes 32 i 31 respectivament.]

Luiggi, d'Antoni Serrat, va guanyar els premis «Pitè de Bava» i «Lluíiiiis».

El Rastrell, del col·lectiu l'Ham, va aconseguir el premi «Orson Welles».

Manitas Succionis, de Toni Garcia, va guanyar el premi «Mr. Belvedere».

L'ànima humida, de Jordi Crusats, va aconseguir el premi «Gramòfon Dolby Stereo».

El premi «Jaume Esteve» al millor actor/actriu va ser per a Albert Altés per la seva actuació en el film d'Ernest Altés *Un home senzill*.

A Ramon Olivé se li va atorgar el premi de recent creació «Rosalind Rosario, la novia de Popeye» [sic], al millor actor/actriu secundari, per la seva feina en el film de Salvador Valldeoriola *El Restaurant*.

Tres pel·lícules quedaren sense premi:

Caram quin conte, dels torellonencs Montse Ferrer, Toni Galobardes i Pere Trabal.

On són?, de Robert Jové i Miquel Vilardell.

Sfinx/Mirall, de Víctor Sunyol.

Com sempre, l'èxit d'assistència estava garantit i la sala modernista del Casino de Vic es féu petita per encabir les més de dues-centes persones que van ser presents a la sessió.

Quarta edició (1990)

Les projeccions de la quarta edició del premi «Julius» es van dur a terme el diumenge 9 de desembre de 1990, a les set de la tarda, al Casino de Vic i en una sessió única que omplí a vessar la sala de la centenària entitat vigatana. El tema literari escollit per ser versionat fílmicament era el relat curt de Woody Allen, *Dues paràboles*, publicat en el recull de contes *Com acabar per sempre amb la cultura* (1972). La novetat d'aquest any consistia en la incorporació d'un espot anunciant qualsevol producte de nom «Julius». Els espots es rodaven també en super-8, podien tenir una duració màxima de vint-i-cinc segons, i es projectaven tots seguits abans del primer curt, els quals es limitaven ara a una duració màxima de quinze minuts.³⁵ A més, continuava la pràctica, institucionalitzada en la segona edició, que cada participant havia de realitzar un cartell del seu film el qual s'exposava, juntament amb tots els altres, en el vestíbul de la sala de projecció. També hi havia novetats pel que fa a la constitució del jurat. Després de la polèmica generada l'any anterior aquest any es decidí una tornada als orígens: un dia abans del lliurament de premis es reuniren en un sopar al Casino un bon nombre de persones que havien estat membres del jurat en anys anteriors, col·laboradors, participants i organitzadors del certamen i tots junts decidirien en votació secreta els premis d'enguany. És a dir, contrastant amb l'esperit del

35. En les bases inicials del concurs la durada no estava limitada però es pregava de tenir en compte que hi havia altres concursants.

Jordi Crusats rep el primer premi de mans d'«el Gras i el Sec» (1990). Foto: Jordi Puig.

concurso, es creava, de manera inadvertida i per una única vegada, una mena d'«Acadèmia Julius». Els premis no experimentaren gaires canvis respecte de l'edició anterior. Es mantingueren essencialment els premis de sempre i s'hi afegiren un premi al millor spot i un altre, el premi «Bis-B», que donaren els crítics de cinema i que consistia en una nominació sense trofeu. Els premis d'aquest any estaven confeccionats pels membres del col·lectiu organitzador, sobretot per Francesc Jiménez, que en la majoria d'edicions fou el més prolífic en la producció de guardons. La participació fou de nou films més un fragment de Salvador Valldeoriola, que en no ser a temps d'acabar el film sencer hi participà amb un tràiler que s'exhibí fora de concurs. Els premis que es lliuraren foren els següents:

De Metròpolis a Disneylàndia, de Jordi Crusats, n'aconseguí quatre, el «Gran Premi Julius», el premi «Pitet de Bava», el premi «Orson Welles» i el premi «Bis-B» que, després de la polèmica de l'any anterior, ara distingia al «l'òptim aprofitament dels recursos tècnics».³⁶

Elipse sobre una paràbola, de Víctor Sunyol, aconseguí el premi «Folch i Torres» i el premi de la crítica que s'acabava d'instituir aquest mateix any.

El salari, del col·lectiu format per Joan Coromines, Roger Sala, Quim Torredà i Isaac Vila, s'endugué el premi «Mr. Belvedere».

36. «Jordi Crusats, el més premiat al certamen Julius». *El 9 Nou* [Vic], (14-12-1990), p. 39.

La revelació, d'Antoni Serrat, aconseguí els premis «Lluíiiiis» i «Gramòfon Dolby Stereo».

L'actor Santi Ricart aconseguí el premi «Jaume Esteve» per la seva interpretació en el film de Jordi Crusats *De Metròpolis a Disneylàndia*.

Jordi Casadevall s'endugué el premi «Rosalind Rosario, la novia de Popeye», per la seva actuació en el film d'Antoni Serrat i a *La paràbola*, d'Ernest Altés.

El premi al millor spot se l'adjudicà Toni Garcia amb un anunci sobre el «Perfum Julius».

Quatre films quedaren sense premi:

La crua realitat de l'emperador, dels germans Xevi i Dani Domínguez.

La dulce metedura, de Robert Jové, Gaietà Serrat i Miquel Vilardell.

Parèntesi, de Toni Garcia.

Vés-te'n a la merda Charlie Brown, d'Esteve Sunyol.

La presentació de la sessió en què es repartiren els premis anà a càrrec d'Antoni Galobardes i Pere Trabal que ho feren disfressats d'Stan Laurel i Oliver Hardy, «el gras i el sec». Els mateixos presentadors lliuraren els guardons. El caràcter anàrquic i contracultural del premi es posà novament de manifest en precisar els organitzadors, en la roda de premsa prèvia al concurs, que Ull Cluc no havia demanat ni demanaria mai cap subvenció, i que, en no haver convidat expressament a cap autoritat a participar en l'acte: «les nostres autoritats són el pare Jiménez i el pare Altés»,³⁷ digueren, en referència a dues personalitats històriques del cinema amateur de Vic durant els anys cinquanta.³⁸

Cinquena edició (1991)

Per primera vegada en la història dels «Julius», el text literari que s'havia de versionar en imatges no necessitava ser reproduït en cap paper, ja que tothom en coneixia el contingut. Es tractava del conte recollit i popularitzat per Charles Perrault la Caputxeta Vermella, amb la seva càrrega potencial de truculències i morbositat que són l'oli i la sal dels contes per a infants: la innocent donzella nodridora –i nutritiva– i el pervers llop transvestit. El quinze de desembre de 1991, a les sis de la tarda, la sala del Casino de Vic tornà a convertir-se en improvisada sala de projecció i a omplir-se de gom a gom per un públic interessat en l'expressió cinematogràfica amateur, i en la recuperació de «les tècniques i la màgia del super-8 després de ser arraconades implacablement pel vídeo».³⁹

37. ALTARRIBA, Dolores. «Nou films lluitaran diumenge pels premis Julius». *El 9 Nou* [Vic], (7-12-1990), p. 33.

38. Lluís Jiménez (fotògraf) i Anicet Altés (metge), que a més eren els pares d'alguns membres del col·lectiu Ull Cluc: Francesc Jiménez «Xesco», fotògraf i animador del premi «Julius» en el qual tingué cura de les projeccions, i Albert Ernest Altés, que hi han participat en moltes edicions.

39. «Diumenge es projecten a Vic 14 pel·lícules produïdes a Osona». *La Marxa de Catalunya* [Vic], (13-12-1991), p. 23.

L'edició d'enguany fou presentada en una multitudinària roda de premsa que es féu al Casino de Vic, amb l'assistència de gairebé tots els cineastes concursants i en la qual no hi va faltar ni el to habitual, desenfadat i divertit, ni les referències càustiques a l'actualitat: «Ara que hi ha *parking* subterrani, ja es pot fer cine *underground*».⁴⁰ Conscients de la importància que havia anat prenent el concurs els organitzadors informaren, en un to ja més seriós, del projecte de fer un arxiu amb tots els films presentats a concurs fins aquell moment, quaranta-quatre en total, sense comptar els espots. L'arxiu es volia fer en suport de vídeo i recolliria també l'obra gràfica derivada del concurs, sobretot la col·lecció de cartells. Per dur a terme aquest projecte Ull Cluc es plantejava, per primera vegada, la necessitat de trobar fonts de finançament, inclosa la possibilitat de buscar un patrocinador.⁴¹ Una autèntica novetat per al tarannà gelosament independent dels organitzadors del «Julius», que ara potser entenien en tota la seva dimensió la coneguda dita «grouxiana»: «Cada vegada que sento la paraula cultura, he de treure el talonari de xecs». Els organitzadors donaren a conèixer, finalment, que alguns films premiats en edicions anteriors havien estat projectats en televisions locals de diferents poblacions catalanes i que Ull Cluc estava treballant per dur a terme noves projeccions per tal de difondre el concurs.

Es presentaren a la cinquena edició catorze films i nou espots, que foren qualificats per un jurat format per Miquel Bofill, Toni Carmona, Pep Cerezo, Jordi Gallifa, Anna Palomo, Andreu Roca, Quim Vilarrasa i Josep Roca, com a representant del Casino. Els premis es repartiren així:

Mai Lovin, de Ferran Blancafort i Joan Cumeras, «Gran Premi Julius».

La caputxeta groga, de Quim Crusellas, premi «Pitet de Bava» i premi «Mr. Belvedere».

La caputxeta vermella, d'Eduard Conill i Jordi Portell, premi «Orson Welles» i premi al millor espot.

Red Note, de Toni Galobardes i Pere Trabal, premi «Folch i Torres».

KPI-Z, de Jordi Crusats, premi «Lluíiiiiis».

La caputxeta, de Toni Mirabent, premi «Gramòfon Dolby Stereo» a la millor banda sonora, que en aquest cas estava feta pel mateix realitzador.

Manelic, d'Esteve Sunyol, premi «Bis-B», que aquest any s'atorgava «a la pel·lícula que sobresurt per algun altre aspecte».⁴²

Albert Altés, premi «Jaume Esteve».

Toni Garcia, premi «Rosalind Rosario, la novia de Popeye», pel seu paper de caçador en el film *KPI-Z* de Jordi Crusats.

40. ALTARRIBA, Dolores. «Es presenten 14 films als Premis Julius, que es lliuren diumenge». *El 9 Nou* [Vic], (12-12-1991), p. 43. Eren moments de polèmica ciutadana al voltant de la construcció d'un aparcament al subsòl de la plaça Major de Vic.

41. *Ibid.*

42. «Mai Lovin de Blancafort-Cumeras guanya el "Julius" de cinema». *La Marxa de Catalunya* [Vic], (20-12-1991), p. 24.

El col·lectiu Ull Cluc en una reunió preparatòria del cinquè concurs al Casino de Vic (1991). Foto: Jordi Puig.

Els participants de la cinquena edició amb el presentador Joan Puigdollers (1991). Foto: Pere Tordera.

L'acte en què es projectaren els films i es lliuraren els premis va durar més de cinc hores i va ser presentat per Joan Puigdollers/Fausto Gramola (administratiu i cantant de boleros, respectivament) caracteritzat de Groucho Marx, que féu una breu representació en clau d'humor sobre la realització d'un film amateur, abans de passar a presentar cadascun dels autors premiats.

Sisena edició (1992)

La sisena edició del premi «Julius» comptà amb dues importants novetats: d'una banda, i a causa de la gran afluència de públic de l'edició de 1991, enguany les projeccions –que es feren el dissabte dotze de desembre– passaren al remodelat Teatre Atlàntida; de l'altra, les sessions deixaven de ser gratuïtes i els espectadors havien de pagar una entrada simbòlica de dues-centes pessetes (1,2 €) que incloïa un regal sorpresa: un nas de plàstic amb ulleres de Groucho Marx. L'èxit de la convocatòria sorprengué novament els organitzadors que feren curt d'ulles. Tot i així, la platea de l'Atlàntida s'omplí d'una gernació de *Groucho's*, formant una de les imatges més característiques del concurs. El lliurament de premis es continuà fent al Casino de Vic en una segona sessió, l'endemà diumenge, en la qual es tornaren a projectar els films premiats. Amb l'anada a l'Atlàntida es va guanyar en comoditat i amplitud d'espai però es va perdre l'ambient més característic del «Julius», amb la sala atapeïda de públic i... de fum, fins al punt que els organitzadors havien hagut de demanar més d'una vegada que es deixés de fumar perquè no es veia prou bé la pantalla.⁴³

Es presentaren a concurs quinze pel·lícules que adaptaren lliurement una narració curta de Toni Mirabent que va ser llegida públicament abans de la projecció dels films. El conte, amb el títol *Relat curt d'un gat mort a la carretera*, narra la història d'un gat atropellat per un cotxe en travessar un carrer. El jurat del concurs estigué format per Miquel Bofill, Pep Cerezo, Francesc Jiménez, Anna Palomo, Andreu Roca i Quim Vilarrasa, els quals repartiren els premis de la següent manera:

Didjuridú, de Jordi Crusats, va obtenir el «Gran Premi Julius», el premi «Pitet de Bava» i el premi «Dolby Stereo».

Una infància en dejuni, d'Isaac Vila i Xevi Canela, va aconseguir els premis «Mr. Belvedere» i «Jaume Esteve».

Lluernes, d'Antoni Serrat, va guanyar el premi «Orson Welles».

Senyor còmodament assegut al sofà, d'Esteve Sunyol, va aconseguir el premi «Bis-B» qualificat enguany de «premi opcional»,⁴⁴ «que el jurat sempre té a la màniga i que no destaca cap disciplina concreta del film».⁴⁵

Ad Libitum, de Pere Trabal i Toni Galobardes, va guanyar el premi «Lluíiiiis».

43. Conversa amb Miquel Bofill i Antoni Serrat (Vic, 12-12-2004).

44. FERRER, Ramon. «El Julius es consolida amb un èxit de públic i de participants». *La Marxa* [Vic], (18-12-1992), p. 29.

45. ALTARRIBA, Dolors. «Jurat i públic van votar Jordi Crusats». *El 9 Nou* [Vic], (18-12-1992), p. 27.

La «platea de Groucho's» del Teatre Atlàntida (1992). Foto: Francesc Jiménez.

La muerte tiene un precio positivo, de Salvador Valldeoriola, va aconseguir el premi «Folch i Torres».

El premi «Rosalind Rosario» va ser per a Josep Dalmau von Anglada,⁴⁶ en el film *John i Mary*, de Quim Crusellas.

Quedaren sense premiar els següents films:

Gat a la carretera, de Xevi Domínguez.

Gel, de Robert Jové, Gaietà Serrat i Miquel Vilardell.

Cul d'ampolla, de Jordi Campàs.

La diligència misteriosa, de Tonyina Films.

La negligència, d'Eduard Conill i Jordi Portell.

M'he kagat en Déu, de Xevi Vila.

Sense títol, de Toni Mirabent.

Viatge a Koan Zen, de Lluís Culí.

El fet d'haver de pagar entrada no va espantar el públic, ja que l'increment d'espectadors que s'havia anat produint en cada edició es va reproduir també en aquesta i més de cinc-centes persones ocuparen quasi totes les butaques de la platea de l'Atlàntida. La projecció dels films va ser presentada pel cronista vigatà Josep M. Solà i Sala que –locutor amb ofici– va fer una lectura del conte abans de passar a visionar la versió particular que n'havia fet cada autor. L'acte va durar

46. Josep Dalmau i Anglada, cineasta amateur i personatge singular dels anys setanta i vuitanta a Vic.

gairebé quatre hores i es féu una mica llarg per a alguns espectadors. Però l'endemà, el Casino es tornava a omplir per a l'acte de lliurament dels premis.⁴⁷ La sessió va ser conduïda novament per Solà i Sala i s'inicià amb la projecció dels espots dels «productes Julius», que amb una duració màxima de vint segons promocionaven algun producte més o menys estrafolari de «l'acreditada marca Julius». En aquesta edició, el premi al millor spot va correspondre a Quim Crusellas que hi presentà un anunci sobre unes resistents ulleres de marca, és clar, «Julius». El presentador va conduir l'acte «amb els seus peculiars jocs de paraules»,⁴⁸ i després de l'entrega dels premis, es va fer un segon passi de les pel·lícules premiades. Els guardons, com era habitual, van ser fets majoritàriament per membres del col·lectiu organitzador, i alguns altres, per alumnes i professors de l'Escola d'Arts i Oficis de Vic.

La valoració de l'edició fou, com sempre, molt positiva. Els organitzadors consideraren un èxit el repartiment del certamen en dos dies, però advertiren que si en properes edicions s'incrementava la participació, caldria pensar en fer més sessions, ja que es descartava del tot introduir una selecció prèvia que s'estimava totalment contrària a l'esperit del premi. En això, el «Julius» continuava desmarcant-se d'allò que és habitual en la majoria de festivals i concursos i persistia a reivindicar el seu caràcter informal i anàrquic. Pel que fa a l'opinió del públic, aquest considerava que en l'edició d'enguany s'havia reduït la qualitat de les adaptacions si bé, per contra, s'hi observava una millora en la factura tècnica dels films. El jurat, per la seva banda, pensava que la dificultat d'aquesta edició es trobava en el text triat, «que suggeria més que explicava».⁴⁹ Potser per això l'organització va anunciar després del lliurament de premis el tema genèric del proper concurs, que no seria una narració, sinó un refrany: «Mala hierba nunca muere».

Setena edició (1993)

Divuit films i quatre espots participaren en el concurs de 1993 i, com ja preveïen els organitzadors en l'anterior edició, es féu necessari fer dues sessions en les quals es projectaren nou films en cadascuna, amb una durada aproximada de dues hores per sessió. Això féu que s'hagués de canviar el sistema que s'utilitzava per triar l'ordre de projecció dels films, que era per sorteig. Ara, l'ordre continuava essent per sorteig però a partir de dos blocs de films establerts prèviament de manera que les dues sessions tinguessin una durada semblant. Les sessions es van fer totes dues al Teatre Atlàntida, el dissabte onze de desembre a les deu de la nit i l'endemà, diumenge, a les sis de la tarda.

El tema d'aquest any, «Mala hierba nunca muere», era una dita prou genèrica perquè fossin possibles versions que s'aproximessin al tema de manera molt lliure. Com, de fet, ha passat sempre en el «Julius», un certamen en el qual la llibertat i el compliment lax de les normes era l'únic que s'havia de respectar escru-

47. Prop de dues-centes persones assistiren al lliurament de premis al Casino. Entre les dues sessions es comptabilitzaren més de set-cents espectadors.

48. ALTARRIBA, Dolors. «Jurat i públic van votar Jordi Crusats». *El 9 Nou* [Vic], (18-12-1992), p. 27.

49. *Ibid.*

pulosament. Però alguna cosa es devia començar a moure en l'organització del concurs ja que, per segon any consecutiu, en la roda de premsa prèvia els organitzadors van rebutjar la possibilitat de limitar la proliferació de films per mitjà de la selecció prèvia, ja que «la fascinació que té el fet d'estar obert a totes les propostes és la principal gràcia del Julius».⁵⁰ Fins i tot l'organització del certamen, conduïda pels mateixos que feien els films, devia començar a ressentir-se de la dedicació que requeria, ja que en la mateixa roda de premsa els organitzadors es mostraven partidaris de no formalitzar el sistema organitzatiu: «el dia que es trenqui aquesta mena d'organització desorganitzada, s'haurà perdut l'esperit del Julius».⁵¹ Una mostra d'inicis de cansament es trobava en el fet que els organitzadors es planyien de la falta d'un projector de super-8 propi i depenien totalment del que cedia generosament el fotògraf Francesc «Xesco» Jiménez. El jurat d'aquest any estava format per Miquel Bofill, Andreu Roca, Ignasi Roviró i Lluís Solà.⁵² Com a trets més destacats respecte del jurat de l'edició de l'any passat, enguany s'hi mantenien els representants d'Ull Cluc (Miquel Bofill) i del Casino de Vic (Andreu Roca), i en desapareixien els crítics de cinema que eren substituïts per dues persones relacionades amb dues entitats assenyalades del món cultural vigatà: el Patronat d'Estudis Osonencs i el centre osonenc de l'Institut del Teatre. Els guardons, que consistiren en objectes artístics realitzats per diferents artistes de la comarca, es lliuraren al final de la sessió del diumenge i es repartiren així:

L'herbicidi, de Joan Cumeras i Jordi Crusats, va guanyar el «Gran Premi Julius» i el premi «Orson Welles». El mateix film va aconseguir també el premi «Jaume Esteve» per la interpretació de Pere Torras.

Amb la Maria va arribar l'escàndol, de David Cunill, va aconseguir el premi «Pitet de Bava». També va aconseguir el premi «Rosarito» al millor actor/actriu secundari,⁵³ per la interpretació de Pepeta Godayol.

La puta vida, de Salvador Valdeoriola, va aconseguir el premi «Dolby Stereo».

Mahinumu, d'Antoni Serrat, va rebre el premi «Lluíiiiiis».

Requiescat in pace, de Jordi Campàs i Enric Casas, va aconseguir el premi «Folch i Torres».

Tamuetta?, d'Esteve Sunyol, es va endur el premi «Mr. Belvedere».

El refranyer, de Quim Crusellas, va aconseguir el premi «Bis-B», transmutat ara en premi especial del jurat.

El premi al millor espot va ser per a l'anunci de glaçons *Julius on the rocks*, d'Antoni Serrat.

El premi al millor cartell va ser pel film *Malos* d'Albert Altés i Rod Reay.

50. FERRER, Ramon. «El cinema amateur torna a ser actualitat amb una nova edició del Julius». *La Marxa* [Vic], (10-12-1993), p. 17.

51. *Ibid.*

52. *Ibid.*

53. Aquest premi s'anomenava inicialment «Rosalind Rosario, la novia de Popeye», i «Rosalind Rosario», en l'edició anterior.

Jordi Crusats i Joan Cumeras reben el «Julius» lliurat per Andreu Roca i Miquel Bofill, d'esquena (1993).
Foto: Pere Tordera.

No aconseguiren cap premi, els films següents:

- Don niño de vermúez i albarfáñez*, de Lluís Culí.
- Els perills del tabac*, de Pep Artero i Antoni Mirabent.
- Escac i mat*, de Robert Jové, Gaietà Serrat i Miquel Vilardell.
- In secula seculorum*, d'E. Cunill i R. Cunill.
- La filla del criminal*, de Xavier Domínguez.
- La segona evolució*, d'Isaac Vila.
- L'únic element*, de Gerard Guix.
- Mala hierba nunca muere*, de Pep Artero.
- M. H.*, d'Esteve Sunyol.
- Street estret*, de Miquel Sala.

Les sessions tingueren una bona resposta del públic, amb tres-cents vint-i-cinc i tres-cents cinquanta espectadors respectivament,⁵⁴ i els organitzadors es mostraren molt satisfets de la present edició tot i apuntant la necessitat de millorar tènicament la projecció de les pel·lícules en properes edicions. Això volia dir, ras i

54. FERRER, Ramon. «El cinema amateur es diu "Julius"...». *La Marxa de Catalunya* [Vic], (17-12-1993), p. 23.

curt, que els organitzadors començaven a veure perillar la continuïtat del concurs no per falta de resposta popular, que anava creixent any rere any, sinó per l'obsolescència del format de super-8. Aquest havia estat escombrat ràpidament pels formats domèstics miniaturitzats d'enregistrament de vídeo (vídeo 8 i VHS-C) implantats des de l'any 1985, però en aquest moment encara era possible l'adquisició d'algun projector cinematogràfic de bona qualitat que assegurés la continuïtat tècnica del concurs que els organitzadors començaven a veure amenaçada. Finalment, per a l'apartat de les anècdotes resta consignar que algunes imatges del film *La puta vida* van ser considerades de contingut gairebé pornogràfic pels organitzadors, de la qual cosa es va advertir als espectadors abans de la projecció. Pocs, però, es van moure del seu seient.

Vuitena edició (1994)

L'edició de 1994 va ser la que va enregistrar la major participació de totes: dinou films, un més que en l'edició anterior. El tema d'enguany s'havia de basar en la coneguda història d'amor i rivalitats familiars del *Romeu i Julieta* de Shakespeare. Les projeccions es feren al Teatre Atlàntida per tercer any consecutiu, el dissabte 10 i el diumenge 11 de desembre, a les deu de la nit i a les sis de la tarda respectivament. En la sessió del dissabte es projectaren nou films i en la del diumenge, deu. Cada sessió anava precedida per la projecció dels espots que anunciaven els inevitables «productes Julius» que els autors dels curts haguessin tingut temps d'enllestir. La lectura de l'acta del jurat i el lliurament de premis es feien després de les projeccions del diumenge.

En l'habitual roda de premsa que els organitzadors celebraven al Casino de Vic pocs dies abans de les dates del concurs, s'informà del manteniment del preu de l'entrada en dues-centes pessetes per a cada sessió: «un import ridícul, tenint en compte que tots els curtmetratges que es projectaran són de rigorosa estrena mundial». ⁵⁵ També es va fer públic l'acord amb TVO (Televisió d'Osona) per difondre a través d'aquesta emissora comarcal una selecció de curtmetratges d'edicions anteriors. Finalment, s'informava de la possible presència del conegut crític de cinema Àlex Gorina en la sessió del diumenge. Presència que finalment no es va materialitzar.

El jurat d'aquest any estava format per Miquel Bofill, Toni Carmona, Anna Palomo, Joan Puigdollers, Andreu Roca i Quim Vilarrasa, que lliurà els següents premis:

El somni de Julieta, de Toni Casassas, va aconseguir el «Gran Premi Julius», el premi «Folch i Torres» i el premi «Dolby Stereo».

Verano Azul, de Jordi Campàs i Enric Cases, va guanyar el premi «Pitet de Bava» i el premi al millor cartell.

Julieta, de Quim Crusellas, va aconseguir el premi «Orson Welles».

55. «Dinou films participen en la vuitena edició dels premis Julius de cinema». *La Marxa de Catalunya* [Vic], (9-12-1994), p. 21.

Participants i membres del jurat després del lliurament de premis a l'escenari del Teatre Atlàntida (1994).
Foto: Francesc Jiménez.

Piscine par pecheurs, d'Albert Altés, va guanyar el premi «Mr. Belvedere».

2/4 de deu, d'Antoni Serrat, va aconseguir el premi «Lluíiiiiis».

Ateilujuemor, de Jordi Comas i Marc Rifà, va guanyar el premi «Bis-B» del jurat.

El premi «Jaume Esteve» al millor actor principal va ser per a Gemma Guix i la seva interpretació en el film *Dones: Paula*, de Gerard Guix.

El premi «Rosarito la Novia de Popeye el Marino the Sailor» [sic] al millor actor secundari va ser per a Ramon Corominas i la seva interpretació en el film *La fi*, del rodenc Abel Arderiu.

No van aconseguir cap premi els films:

Amor prohibit, de Carles Ganyarul.

Cagum Déu, Romeu, de Jordi Clarà, Jordi Grabolosa i Xevi Cortacans.

Dintre d'una habitació fosca, de Víctor Rotciv i Marc Cram.

L'autògraf, de Xevi Domínguez.

La veu de la Capulet, de Jordi Crusats.

Rod i Julieta, de l'australianoosonenc Rod Reay.

Tornar a començar, d'Eduard i Ramon Cunill.

Ulls d'àngel, cor de sang, de David Conill.

V.R., de Jordi Bosch, Jordi Palou i Ramon Vilardell.

La participació va tornar a ser un dels elements més remarcables del concurs, ja que més de sis-cents cinquanta espectadors passaren per l'Atlàntida en les dues sessions de projecció. La premsa va destacar, a més de l'increment de participació, la joventut dels autors: «cada vegada són més, i més joves, els realitzadors que hi participen».⁵⁶ Els organitzadors, per la seva banda, destacaren «la bona qualitat mitjana de tots els treballs cinematogràfics»,⁵⁷ i presentaren el tema de la propera edició, un paràgraf del llibre *Introducció al desconcert* del manlleuenc Pere Saborit, que deia el següent: «Z. ja havia sospitat que B., de gran, seria un militar orgullós del seu uniforme en adonar-se que de petit li agradava col·leccionar cromos repetits».

Novena edició (1995)

En l'edició de 1995 es produí finalment una inflexió en la participació i, per primera vegada després de molts anys d'increment constant, baixava el nombre de films a concurs: quinze i tres espots. Aquesta davallada no fou cap sorpresa pels organitzadors ja que, a aquestes alçades, el format cinematogràfic subestàndard pràcticament havia desaparegut. I, si es trobava encara pel·lícula de super-8 a Vic era gràcies als esforços del fotògraf Francesc Jiménez que procurava de tenir-ne un estoc per als romàntics i esforçats participants del «Julius» en la seva botiga de la rambla del Passeig.

L'edició d'aquest any, la novena, es féu també al Teatre Atlàntida en les dues sessions i l'horari de costum, els dies 9 i 10 de desembre. La novetat d'aquest any era l'increment en el nombre de premis, que pujava a tretze després de la creació de dos guardons més: el premi «Saul Bass»,⁵⁸ als millors títols de crèdit, i el premi «Osborne el toro», dedicat a reconèixer el millor cartell. El jurat estava format per Miquel Bofill, representant d'Ull Cluc; Ferran Blancafort, arquitecte; Manel Gausa, actor; Vicenç Pascual, historiador, i Andreu Roca, representant del Casino de Vic. Els guardons es distribuïren de la següent manera:

Tòmbola, de Quim Crusellas, va aconseguir el «Gran Premi Julius», el premi «Pitet de Bava» i el premi de nova creació «Saul Bass».

Hiatus, d'Antoni Serrat, va guanyar el premi «Gramòfon Dolby Stereo». Aquest film va veure també guardonada l'actuació dels seus actors amb els premis «Jaume Esteve» a l'actor principal per a Ramon Coromina, i el premi «Rosariu nòvia de Popeie el marinu de sailor» [sic],⁵⁹ que reconeixia el millor secundari, per a Sílvia Capdevila.

E/CN.4/1996/9 PAGE 27, de Jordi Campàs, va aconseguir els premis «Lluíiiiiis» i «Bis-B».

56. «El Julius va tornar a ser la festa del cinema amateur de la comarca». *La Marxa de Catalunya* [Vic], (16-12-1994), p. 28.

57. SANJAUME, ROSA M. «Un curt de l'artista Toni Casassas, de Vic, triomfa als premis Julius de Cinema». *El 9 Nou* [Vic], (16-12-1994), p. 37.

58. Director especialitzat en la creació de genèrics, Saul Bass va ser el creador dels títols de crèdit d'alguns grans films de Preminger i Hitchcock, entre d'altres.

59. Aquest premi presentava cada any lleugeres variacions en el títol.

Des d'un lloc entre la foscor, de David Conill, va aconseguir el premi «Orson Welles».

Guanachungo, de Salvador Valldeoriola, va guanyar el premi «Mr. Belvedere».

Joc de nens, de Montse Albàs i Deborah Chambers, es va fer amb el premi «Folch i Torres».

El cartell del film *De quan la mitologia i els somnis s'entrellacen*, de Lluís Culí, va guanyar el premi també de nova creació «Osborne el toro».

El premi al millor spot va ser per a *Alegria Julius*, d'Esteve Sunyol.

Van quedar sense premi els films:

Caricatures, de Xevi Domínguez.

El crit, de Jordi Clarà.

Ells, d'Esteve Sunyol.

Lugano, de Rod Reay.

Papus, pum, pum, d'Ernest Altés.

The Silence of the News, d'Allan o'Neal.

Tauromàquia, d'Abel Arderiu.

Zacaries, de Marc Font.

Unes cinc-cents persones van assistir a les dues sessions de projecció i al lliurament de premis que es va fer, com de costum, al final de la sessió del diumenge. Aquest darrer acte va ser presentat per Irene Camps, Sílvia Noguera i M. Àngels Toril, components del grup d'animació vigatà La Serpentina, que hi feren paròdies de Groucho Marx, Marilyn Monroe i King Kong. El popular actor Manel Gausa, actuant com a portaveu del jurat, va remarcar que el descens en la participació havia anat acompanyat també per una minva en la qualitat dels films i va reconèixer que l'elecció del millor film havia estat una tasca difícil «ja que no n'hi havia cap que destaqués dels altres».⁶⁰ Malgrat tot, els organitzadors es mostraren satisfets ja que l'assistència de públic es mantenia en un nivell molt alt i anunciaren que en la propera edició el tema del concurs tindria com a referent el llibre *El nom de la rosa*, d'Umberto Eco, amb motiu d'escaure's el desè aniversari de la creació del certamen.

Desena edició (1996)

La roda de premsa que cada any se celebrava uns dies abans del «Julius» tingué aquest any un interès més que notable. Es féu el dilluns 1 de desembre al Casino de Vic i Ull Cluc, els responsables de la «desorganització», com els agradava d'autoqualificar-se,⁶¹ hi remarcaren la poca participació d'aquesta edició que a

60. PALOMAR, VÍCTOR. «Quim Crusellas amb "Tombola" primer premi dels Julius d'aquest any 1995». *El 9 Nou* [Vic], (11-12-1995), p. 15.

61. CONILL, DAVID. «Els premis Julius de cinema amateur compleixen 10 anys». *La Marxa* [Vic], (5-12-1996), suplement *La Revista*, p. 2.

priori havia de ser tan destacada; en total s'hi havien presentat onze films, dels quals n'entraren a concurs únicament quatre, ja que els altres set havien entrat a concurs «fora de termini [...] per motius tècnics»,⁶² i ni tan sols es van arribar a projectar. La migrada participació feia inútil la sessió del dissabte. Per tant, la projecció dels curts i el lliurament dels premis tingueren lloc el diumenge 7 de desembre, a 2/4 de 7 de la tarda, al Teatre Atlàntida, en una sessió que, malgrat ser la més curta, tingué l'entrada més cara: 300 ptes. (1,8 €). En el vestíbul de l'Atlàntida s'hi pogueren comprar els adhesius commemoratius que els organitzadors havien imprès a partir d'un dibuix de David Conill,⁶³ en el qual un amorós Groucho s'asseia a la falda d'una resignada Margaret Dumond.⁶⁴ També s'hi pogueren veure exposats els trofeus que havien estat fets pel mateix col·lectiu organitzador i els cartells dels curts en projecció i d'alguns films que ni tan sols es projectaren. Precísament el cartell que va sortir escollit com a millor i que va rebre el premi corresponent era un d'aquests últims. Així doncs, l'edició de 1996, que havia de ser especialment important amb motiu de celebrar-s'hi el desè aniversari, presentava el pitjor escenari. I és que, finalment, s'havia produït l'esfondrament a l'Estat espanyol del sistema comercial de distribució i processament del super-8. Un element que no per esperat era menys empipador. Sobretot de manera prou sobtada i en una edició tan significativa.

El format de super-8, que havia nascut als laboratoris de Kodak l'any 1965 com a millora de l'antic pas de 8 mm i que era un dels elements distintius del concurs, havia esdevingut finalment un impediment per a la seva continuïtat. Si, gràcies a la previsió del fotògraf Francesc Jiménez, havia estat possible de trobar amb relativa facilitat el material fungible del concurs, ara el processament de la pel·lícula filmada esdevenia, any rere any, cada vegada més problemàtic. La pel·lícula exposada havia de viatjar per correu a Alemanya o Anglaterra, on hi havia uns laboratoris que processaven aquest material de manera més ràpida i diligent que els laboratoris espanyols de Kodak que estaven situats a prop de Barcelona. Després, les bobines processades iniciaven el periple europeu de retorn. Un tragí –encara que molt més curt i eficient– que s'havia de tornar a repetir quan hi havia les imatges muntades perquè Salvador Serra, de Barcelona, hi fixés la banda magnètica per sonoritzar el film. Aquesta complexa logística internacional contenia molts elements atzarosos que feien difícilment manejable l'organització dels treballs de postproducció si no es feia tot amb molt de temps per endavant. Massa dificultats per a un concurs que vivia del romanticisme d'uns afeccionats a un format moribund, que no podien tenir relleu generacional ja que la immensa majoria dels afeccionats treballaven des de feia anys amb els suports magnètics,⁶⁵ i més quan començaven a despuntar per l'horitzó els formats digitals amb la seva capacitat per fer de manera

62. SUNYER, Jordi. «Declaren desert el desè premi Julius de cine, amb 11 films fora de concurs». *El 9 Nou* [Vic], (13-12-1996), p. 38. Noteu l'error del titular, ja que els films fora de concurs eren set i no onze.

63. Entre 1991 i 1996 s'imprimiren sis adhesius diferents que es posaren a la venda per contribuir a les despeses generals del certamen.

64. Actriu present en la majoria dels films dels Germans Marx, on acostumava a fer el paper de la vidua rica que és seduïda per Groucho per aconseguir diners.

65. Tot i així, és de destacar que, en aquesta edició, dels quatre curts que entraren finalment a concurs, tres eren obra d'autors novells que participaven per primera vegada en el «Julius».

Els guanyadors dels premis del desè certamen que no varen quedar deserts (1996). Foto: Jordi Puig.

fàcil i assequible tasques i funcions cares i complexes per als formats analògics de vídeo i pràcticament impossibles per als formats cinematogràfics no professionals. Tot plegat féu que, en comptes de produir-se el llanguiment progressiu del concurs, un escenari ja previst pels organitzadors, allò que s'esdevingués fos un esfondrament sobtat. La desmoralització va ser total i anunciava el col·lapse definitiu que es va produir l'any següent i que féu que la desena fos l'última edició del certamen en el seu format original.

El jurat que va tenir tan poca feina estava format per Miquel Bofill, Manel Gausa, Anna Palomo, Vicenç Pascual, Joaquim Puntí i Andreu Roca. Davant l'escassa participació i la poca qualitat dels curts presentats, el jurat va decidir declarar deserts el «Gran Premi Julius» i el premi «Bis-B», o premi especial del jurat. Així doncs, els pocs premis que es lliuraren s'atribuïren de la següent manera:

La cinquena creu, va ser el film més guardonat aconseguint el premi «Pitot de Bava», el premi «Lluíiiiis» i el premi «Rosarito»,⁶⁶ al millor intèrpret secundari.

Skinhead, de Marc Font, es va endur els premis «Orson Welles» i «Saul Bass».

Tongue, del col·lectiu Brain Storm, va guanyar els premis «Mr. Belvedere» i «Dolby Stereo».

66. Nou canvi de títol per a aquest proteic premi.

Penitentiagite, de Rod Reay, va rebre els premis «Folch i Torres» i «Jaume Esteve» al millor actor, que va recaure en Jordi Casadevall.

El premi al millor cartell va ser pel film *Adso*, de Toni Serrat, una de les pel·lícules que no es van poder projectar.

El membre del jurat, director teatral, actor i fotògraf Manel Gausa va ser l'encarregat de presentar la reduïda sessió de gala i d'entregar-ne els premis. En el transcurs de l'acte, els responsables del col·lectiu Ull Cluc van confirmar que els set curts exclosos es projectarien durant el mes de gener en una sessió especial al Casino de Vic. Aquesta sessió, però, no es dugué a terme pel gener sinó el mes de març de 1997, i fou l'última activitat pública del col·lectiu que organitzava el concurs. Al final de la gala es va presentar el tema del proper certamen, per a l'any següent. Aquest havia de ser la famosa sèrie de ciència ficció televisiva *Star Trek, l'última frontera*. Però ja no n'hi hagué cap més. En la següent edició no es conclougué cap film. Malgrat que *La Marxa* va anunciar l'ajornament dels premis pel gener,⁶⁷ finalment no se'n va materialitzar cap i el certamen féu mutis discretament. L'«última frontera» s'acabava de travessar en cloure's tot just l'edició de 1996, la desena.

Annex

*Bases dels Premis «Julius» de l'any 1987*⁶⁸

L'associació de crítics, autors cinematogràfics i cinèfils de la ciutat de Vic convoquen a 2/4 de 10 del vespre en la primera convocatòria i a les 12 de la nit en la segona el primer gran JULIUS del cinema comarcal, amb les següents bases (fora!).

BASES

- a. Hi poden participar tots els nats, viscuts i sobreviscuts de les sales d'exhibició cinematogràfiques de la comarca, sobretot els del Cine Club Vic.
- b. Tots els participants estan obligats a realitzar, fer o acabar el tema obligatori, escollit per majoria simple o absoluta.
- c. Totes les obres podran presentar-se en qualsevol format autènticament cinematogràfic: 8 mm, 16 mm, 35 mm, 70 mm (parabellum), Cinemascope, Panavi-sió i Videu.
- d. L'admissió del tema obligatori i únic és obligatori i únic.
- e. La durada de les pel·lícules o vídeos serà lliure així com l'adaptació. Cal tenir presents, però, els altres concursants.

67. «Ajornats els Premis Julius de cinema fins el gener». *La Marxa* [Vic], (5-12-1997), suplement *La Revista*, p. 5.

68. A partir de: PONCE, S.; YLLA-CATALÀ, J. *Op. cit.*, p. 105-107. Ylla-Català i Ponce obtingueren una còpia de les bases del primer concurs de mans d'Antoni Serrat.

- f. Les obres que hi participin es presentaran i lliuraran la mateixa nit d'exhibició pública, que serà el proper dia 7 de desembre d'enguany, a les 10 del vespre, en el lloc que s'avisarà anticipadament. Per tan magne i esperat aconteixement cultural i social es podrà convidar particularment. No cal fer-ho a les autoritats locals. Ja tenen reservada la localitat que prescriu i ordena l'actual legislació.
- g. Abans de començar el «passe» de les obres presentades, es sortejarà l'ordre de visió obligatòria, punt i circumstància que evitarà qualsevol manipulació, tant de les pel·lícules i vídeos, com del jurat i dels/de les participants.
- h. És permès tot tipus d'exclamacions, comentaris, adulacions, desmais, eructes i gesticulacions abans i després de cada projecció.
- i. Tots els participants faran la votació corresponent per tal d'escollir la millor obra del certamen. «El vot no serà ni universal, ni secret, ni directe; però sí honest i conseqüent».
- j. «la de Aragón; Virgen, la del Pilar».
- k. L'Associació garanteix la no repetició d'aquesta lletra inicial, perquè no estaria a l'alçada de la ciutat de Vic i Comarca, ni als nivells que mereixen.
- l. Ele, arsa!
- m. Ele, ele!, arsa.
- n. El veredictes farà al final de la vetllada amb el recompte públic dels vots emesos, en la mateixa sala d'exhibició i amb la proclamació de la millor pel·lícula o vídeo. Tot seguit entrega del «JULIUS» corresponent.
- o. Igualment es repartiran els següents guardons:
1. A l'obra més admirada: «Pitet de Bava del certamen»
 2. A l'adaptació més original: «Premi Folch i Torres»
 3. A l'obra més desgraciada: «Corín Tellado Premi»
 4. A l'última de les votacions: «Premio Juan de Andrade»
 5. Al millor muntatge: «Premi Orson Welles»
 6. A la millor banda sonora: «Premi gramòfon dolby-stereo»
 7. A la millor fotografia: «Premi Lluíssss!!»
 8. Al millor actor o actriu: «Premi Jaume Esteve»
 9. A l'obra més simpàtica: «Premi Mr. Belvedere»
- p. Els participants no podran canviar-se els guardons entregats per cap concepte, per amistat, admiració, error del jurat o sentimentalisme.
- q. Tot autor que estigui a la llista i no presenti la seva obra està obligat a explicar-la a tots els assistents, amb pèls i senyals, i pagarà una penyora.
- r. Els guanyadors inscriuran amb lletres de tinta els seus noms i cognoms en el llibre d'Honor del certamen. El palmarès a l'abast de la història ho agrairà. Més avall ho faran tots els concursants.
- s. Caldrà acompanyar una fitxa tècnica per aclarir i donar resposta a les moltes consultes que sens dubte sorgiran en el context: Qui és aquest actor/actriu tan bo?, Tu no fas servir Kodak?, El tràveling està fet a peu?, per exemple, i tantes i tantes més que ara no vénen a la memòria.

- t. El veredicte del jurat serà inapel·lable. Es farà públic mitjançant importants cròniques en els setmanaris de la comarca, així com a la ràdio, la televisió, etc. L'exclusiva amb les revistes del cor resta oberta al criteri de cada assistent.
- u. L'acceptació d'aquestes bases no pressuposa ni té res a veure amb l'acceptació de les bases USA al nostre país, tal com ha quedat demostrat després del referèndum de l'OTAN.
- v. En cas de tempesta, manca de llum, desastres naturals o qualsevol altre fenomen que incidís molt directament en la celebració d'aquesta nit màgica, l'organització resta facultada per canviar el dia i l'hora, i fins i tot el lloc de trobada, sense avís previ. Posteriorment s'informarà adequadament.
- w. L'organització prepara i intenta l'assistència al certamen dels prestigiosos: Eisenstein, Chaplin, Griffith, Bresson, Dreyer, Welles, Ford, Kapra, Wilder, A. Hitchcock, Passolini, Visconti, etc., etc. Punt que serà esbombat en el moment més adient, com és natural.

No hi col·laboren:⁶⁹ Excm. Ajuntament de Vic, Agrupació de Municipis d'Osona, Àrea Metropolitana de Barcelona, Ministerio de Obras Públicas (MOPU), Excel·lentíssima Diputació de Barcelona, Departament de Cinematografia de la Generalitat de Catalunya, Amics d'en Verdaguer, Museu Episcopal, Bisbat de Vic i de Solsona, Amics d'en Balmes, Ministerio de Defensa, Protecció Civil, Patronat d'Estudis Osonencs, Societat Ocellaire d'Osona, ADES, Agrupació Sardanista, Agrupació Pessebrista, Orfeó Vigatà, Grup d'Art, Amics de St. Vicenç de Paul, etc. etc.

69. Per un error en la transcripció a PONCE, S.; YLLA-CATALÀ, J. *Op. cit.*, hi diu «Hi col·laboren». Conversa amb Miquel Bofill i Antoni Serrat (Vic, 12-12-2004).